

No : 12

EYLÜL — TEŞRİNİEVVEL

ÜÇÜNCÜ YIL

1933

Büyük Şark

Tevzi ve Müracaat Yeri : Beyoğlu, Nuruziya Sokağı No. 25
BÜYÜK ŞARK Neşriyat Dairesi

Yalnız Türk Yükseltme Cemiyeti azasına mahsus el yazılarını
ihtiva eder.

İSTANBUL

İÇİNDEKİLER

Gönül ve ülkü birliği	1
Cœur unique et idéal commun	1
1933 - 1936 BÜ.: Meş.: 1 Da.: BÜ.: Heyeti	2
Üs.: Âz.:ın 1933-1936 BÜ.: Meş.:ımızı açma nutukları	3
Da.: BÜ.: Heyetin 18-9-1933 Heyeti umumiye celsesinde okuduğu Mesai Programı }	11
Haricî münasebatımız hakkında	13
Nizamlarımız değiştirilirken	22
Mas.: ik bilgi	26

Küçük İlanlar:

Le Symbolisme

16, Rue Ernest Renan — Paris. Pour l'abonnement (25 fr. par an) s'adresser au F.: Ed. Lebet. P. O. Box 44, İstanbul

LA REVUE M.:

Revue Mensuelle

Pour s'abonner il suffit d'envoyer 6. belgas à Mr. Maurice Cock
Rue du Noyer, 27 Bruxelles

L'ACACIA

Revue mensuelle d'études et d'actions ma.: niques, sociales et philosophiques. Abonnements: 10 numéros 40 fr. Libeller les mandats au nom de M.L. Daltroff, 30, rue Joubert, Paris (9e)

Büyük Şark

GÖNÜL VE ÜLKÜ BİRLİĞİ

Varlık ki hasta bir yüreğin ıstırabıdır,
Her neş'e gam çölündeki bir haz serabıdır.
Bizler ki sarhoşuz ele almaksızın kadeh,
Hicran zavallı gönlümüzün tek şarabıdır..

Sazlar nevaya başlamadan gizli inleriz;
Onlarda ruhumuzdaki feryadı dinleriz.
Dolmuş feza inilti emen bir esîr ile;
Biz yer yüzünde göklere ağlar hazinleriz.

Eyvahl eğer şuura değillerse bir penah.
Yok, varsa bir duyan bizi, elbette bunca ah-
Binbir zehirli ok gibi bağrında yerleşir..
Mes'ut olur mu halkı azaplar çeken ilâh?

Kudret kemalde olsa kalır mıydı eksigi?
Vaki değil kemale demek hakkın erdiği.
Rahmanı merhamet marazından berî kılar-
İnsanlık İttihadı, gönül, ülkü birliği.

Fuat Hulûsi (Vi..)

COEUR UNIQUE ET IDÉAL COMMUN

L'existence n'étant que l'angoisse d'un cœur infirme, la gaîté n'est que l'illusion du bonheur. Elle n'est qu'un mirage dans le désert de la vie. Nous qui, sans toucher à un verre, sommes ivres de douleur, notre vin est notre chagrin.

Avant que ne commence le concert des violons, nous sanglotons en cachette. Ce sont les cris de notre propre âme que répètent ces instruments plaintifs.

L'ether du ciel est empreigné des larmes des mortels. Nous nous lamâtons sur le sort de ceux qui habitent les régions célestes. Tant pis pour nous s'ils ne possèdent point une conscience. Mais s'ils sont doués d'un entendement, ou s'il y réside quelqu'un qui nous entend les soupirs des bandes mortelles, doivent le blesser au cœur ainsi qu'une grêle de flèches acérées. Peut-il être heureux un dieu dont les créatures souffrent si horriblement ?

Celui qui est privé de conscience est étranger au bonheur. Et celui qui a quelque idée sur la béatitude ne cesse de se tourmenter. Mais si le Dieu de la lumière avait éclairé le troupeau humain sans négliger même l'agneau le plus chétif, la terre ainsi que les cieux auraient été exempts de ces terribles souffrances.

Les défauts de la créance témoignent d'une puissance qui n'aurait pas encore atteint la perfection. Et pour guérir la divinité des maux de la miséricorde l'humanité devrait avoir un cœur unique et viser à atteindre un idéal commun.

Fuat Hulusi

1933 - 1936 BÜ. MEŞ. DA. BÜ. HEYETİ

Türkiye Cümhuriyeti dahilinde çalışan otuz Mah.imizin gönderdiği 98 Murahhasan müteşekkil 1933 - 1936 Türkiye Bü. Meş. i Umumî Heyeti 1. Agustos 1933 tarihinde toplanarak Bü. Da. Heyete aşağıdaki KK. i intihap etmiştir :

- Bü. Üs. : Muhiddin Osman B., Emlâk ve Eytam Bankası İstanbul şubesi müdürü
Bü. Üs. Muavini : Mehmet Ali Haşmet B., Şişli Terakki lisesi müdürü
1. Bü. Na. : Ali Galip B., Avukat
2. Bü. Na. : Yusuf Ziya B., İstanbul Fen Heyeti müdürü
Bü. Hat. : Sadi Rıza B., Avukat
Bü. Kâ. : Dr. Muhittin Celâl B., Merk şirketi fennî mümessili

- Bü. Ka. Muavini : Dr. Şükrü Hazım B., Sinir hastalıkları mütehasısı
- Bü. Haz. : Mustafa Reşit B., Emniyet Sandığı müdür muavini
- Bü. İd. M. : Dr. Halit Tekin B., Tıbbı Adli Umum müdürü
1. Bü. Muh. : Dr. Fahrettin Kerim B., Sinir hastalıkları mütehasısı, profesör agreje
2. Bü. Muh. : Dr. İhsan İsmail B., Maarif Sıhhat İşleri müfettişi
3. Bü. Muh. : Emin Sait B., Tüccar
4. Bü. Muh. : Feridun Dukakin B., Muallim
1. Bü. Teş. : Rafi Tıngırhan B., Avukat
2. Bü. Teş. : Mekki Hikmet B., Avukat
3. Bü. Teş. : P. Psalti B., Diş Tabibi

«Büyük Şark» kendilerine candan müvaffakiyet diler.

Ht.

ÜS. ÂZ. IN 1933-1936 BÜ. MEŞ. IMIZI AÇMA NUTUKLARI

Muhterem ve sevgili Murahhas Üs. KK. im;

Müntehiplerime Teşekkür

Bugün Bü. Meş. imizin intihabatı takip eden ilk mesai çelşesini açmakla ve hepimizi sevgi ve saygılarımla selâmlamakla bahtiyarım. Geçen 1 ağustos tarihli toplantımızdaki seçmede hakkımda lütfen gösterdiğiniz yüksek teveccüh ve itimada bugünkü vesile ile bir kerre daha şükranlarımı arzederim. Ben kardeşinize tevdi buyurduğunuz mes'uliyetli vazifeyi, millî Mas. luğumuzun menafii âliyesine en uygun bir yolda ve kemali bitarifi ile başarmağa çalışacağımı tekrar ve teyit ederim.

Bitarafflık Maddesi

Bü. Üs. lığa intihap edilen K., Mas. Kan. Esasımız hükmüne göre, temsilen mensup bulunduğu Mah. in murahhaslığını kaybeder, çünkü o bu anden itibaren Mas. luk camiasının

remzi derecelerde umumî mümessili sayılır. Meş.: Heyeti Umumiyesini teşkil eden diğer murahhasların temsil eyledikleri Mah.:ler tarafından murahhaslık vazifelerinden affedilebilmelerine mukabil Bü.: Üs.:, seçilmiş bulunduğu üç senelik devre için normal halde lâyenkati ifayı vazife eder. İşte bundan dolayıdır ki Bü.: Üs.:ın tamamıyla bitaraf bir mühim âmil olmasını, çok derin bir bilgi ile yazılmış olan kan.:larımızın ruhu istibdaf etmektedir. Aynı hüküm ve tefsirlerin Bü.: Üs.: Muavini için de cari olması tabiidir.

Mesai Programı

Bü.: Meş.:ımızın Heyeti Umumiye celseleri arasında işlerini hazırlamağa ve yürütmeye memur Daimî Bü.: Heyetiniz Mas.:lugumuzun ilerilemesi ve daha ziyade mükemmelleşerek inkişaf etmesi için bir çalışma projesi hazırlamış olup onu şimdi Heyeti Celilenizin nazarı tavsibine arzedecektir.

Programımız, intihabat toplantımızda da kısaca arzettiğim gibi, sükûn ve huzur içinde gürültüsüz ve alâyişsiz, fakat meyva verecek bir çalışma usulünü temine matuf olacaktır.

Sabık Bü.: Meş.:a Teşekkür

Şahsî diğer bazı sözlerime geçmeden evvel, 1930-1933 devresine ait mesai raporunu Büyük Şark mecmuasının on birinci sayısında dikkatle okuduğumuz geçen Bü.: Meş.:ın vaki müşmer faaliyetini ve güzel icraatını burada bir sitayiş ve takdir diliyle yadeder ve müşarünileyh Meş.:ı teşkil eden sabık muhterem murahhas ve muvazzaf KK.:ime Heyeti Celileniz namına bu kürsüden teşekkür etmeği bir borç sayarım.

Bazı Nizam Maddelerimizde Tadilât İşi

Meha.:i muhteremenin hakikî arzu ve temayüllerini yakından tetkik ederek nazarı itibara alacak olan Heyeti Celileniz, geçen Bü.: Meş.: tarafından kabul edilmesiyle müşarünileyh Meş.:ın dağılmasını mucip olan, bazı nizam ve kan.: maddelerimizde yapılması zarurî görülmüş tadilât işini, mensup olduğumuz eski İsk.: Yüksek R.:inin ruhuna ve esas prensiplerine kat'iyen haleb getirmemek şartıyla yapmalıdır fikrindeyim.

Türk Mas.:luğunun Üküsü

Türk Mas.:luğu düşmanlarının arasına iddia ettikleri gibi renksiz ve milliyetsiz bir teşekkül asla değildir. Mas.:luğumuz, meselâ İngiltere, Fransa, Amerika veya herhangi diğer bir medenî memlekette olduğu gibi tamamiyle milli bir teşekküldür. Cemiyetimizin 25 sene evveline kadar giden son teessüsü meba-disinde gerçî bazı Mısırlı ve ecnebi Mas.:ların yardımları olmuş ise de bu pek tabii addolunmalıdır. 1908 tarihinde teessüs eden Osmanlı Şurayı Âlisi tarafından ihdas edilmiş olan Osmanlı Meş.:ı Âz.:ı o vakit Osmanlı mefhumu dahilinde teşkilâtını yapmış ve tevsi etmiş olduğu halde bazı Har.:ilerin gürültü ile iddia ettikleri veçhile Meş.:ın Türk olmıyan bir zatı şimdîye kadar idaresinin başına geçirmiş olması vaki değildir. Bu da milli unsurumuzun daima idareyi elinde tutmuş olduğunun açık bir delilidir.

Yeni yapılacak tadilâta bugün artık camiamızda hiç yeri ve mânası kalmıyan Osmanlılığın medlûlü olarak şimdîye kadar kanunlarımızda kullanılmış olan Osmanlı tabirleri tabiatıyla kaldırılarak yerine Türk tabirleri konacağı gibi kan.:larımızın değiştirilmeyen yerleri de arapça ve farisiden temizlenerek öz Türkçeye çevrilecektir. Yeni tadilât sırasında Cümhuriyet Teşki-lâtı Esasiye Kanunumuzda bizi alâkadar edecek noktalarla diğer ileri memleketler Mas.: esas kanunları göz önüne getirilerek Bü.: Meş.: intihabatında ve seçmek ve seçilebilmek haklarının tayininde Türk Mas.:luğunu tamamiyle tatmin edecek en münasip şekillerin bulunması şayanı temennidir.

Mas.:luğun memleketimizdeki son 25 yıllık teessüsünü göz önüne getirirsek başlangıcındanberi Türkler bu mesleğe çok rağbet göstermişler ve son senelerde işe, muarızlarımızın haksız ve bilgisiz propagandalarına rağmen daha mütezayit bir sevk ile mektebimize intisap ederek bugünkü halde cemiyetimiz milli ve tamamiyle bize has bir teşekkül halini almıştır. Türk gençliğinin Mas.:luğumuza bu son senelerdeki tehalükle atılışını kısmen düşmanlarımızın bilgisiz propagandalarına medyunuz. Çünkü bu binnetice mesleğe gireceklerin, az çok tetkikatta bulunarak Mas.:luğun mahiyeti hakikiyesinin aleyhimizde yapılan

propagandalarda gösterilmek istenen şekillere hiç te benzemediğini anlıyarak itminanı kalple intisaplarını temin etmiştir; biz bundan dolayı düşmanlarımıza müteşekkir olmalıyız.

Mas.:luğumuzun Ülküsüyle Cümhuriyet Hükümetimizin Umdelerinin Uygunluğu

Bu hususta Büyük Şark mecmuasının son on bir numaralı nüshasında, pek muhterem bir K.imizin “Siyasiyat hakkında mülâhaza,, sernamesile intişar eden makalesinin, mecmuanın 8 ve 9 uncu sahifelerine düşen son kısımlarına KK.imizin nazarı dikkatlerini celbederim. Orada görüleceği üzere filhakika Teşkilâtı Esasiye Kanunumuzun (Türklerin Hukuku Ammesi) faslının 68 ve 69 uncu maddelerinde “Her Türk hür doğar, hür yaşar, ve Türkler kanun nazarında müsavi ve bilâistisna kanuna riayetle mükelleftirler, her türlü zümre, sınıf, aile ve fert imtiyazları mülga ve memnudur,, deniyor. Mas.: kanunumuzda da esas umdelerimizden olan bu iki temel taşı vardır. Binaenaleyh mezkûr makalede pek güzel izah edilmiş olduğu gibi Mas.:luk hürriyet ve müsavaatın ezeli müdafii bulunmasından Hükümetimizin zahiri ve muaviniidir.

Yine esas umdelerimize göre, milli terbiyesini iktisap etmemiş hiçbir fert camiamıza dahil olamaz. Biz lâakal orta tahsilini bitirmeyen ve mevkii içtimi sahibi olmayan insanları aramıza almıyoruz ve almıyacağız ve bunda da tamamen hâkliyız. Çünkü bize hüsnü ahlâk ile beraber her şeyden evvel anlayış ve bilgi lâzımdır. Mesleki bilgilerini ve yüksek tahsillerini bitirmiş olanlar ise Mas.:luktan daha ziyade istifade edebilirler. Mas.:luk bizatihi ahlâk ve ahlâkın faaliyet ve tatbikatıdır. Ahlâk nihayet insanlar arasında iyi geçinmeyi temin edecek rabıta ve vasıtaadır. Bir heyeti içtimaiyenin maddî ve manevî varlığı ahlâkıyatının metanetile ölçülür. Mas.:luk her türlü şahsî menfaatlerden âri ve sırf kardeşlik rabıtasını takviye ve idealimizi tahakkuk ettirmek için cihanın en mükemmel ahlâki ve terbiyevi kaidelerine malik ve yalnız mensup olanları arasında değil, beşeriyetin heyeti mecmuası arasında kardeşlik rabıtaalarının temin ve inkişafına hadım bir meslektir.

Bununla Mas.:luk bilçümle mekteplerin ve mesleklerin fevkinde bir felsefi mektep olmuştur. Bizim sinemize alacağımız insanlar üzerinde bu yoldan bir de mürebbilik vazifemiz vardır. İşte bu itibarla da bugünkü rejimimize zahir ve muaviniz.

Çok disiplinli bir Cemiyet olan Mas.:luğumuz düşmanlarının hücum ve taarruzlarına aslâ ehemmiyet vermez, onlara her zaman müsamaha ile mukabele eder. Bununla beraber düşmanlarımız insaniyeti tahrip eden ihtiras, taassup ve bilgisizlik gibi mühim kara kuvvetlerin tesiri altında olduklarından Mas.:luk onları da kabili islâh insan telâkki ettiğinden bu meş'um kuvvetlerin tesirinden kurtararak yola getirmek için, ahlâkî terbiyevi ve ilmî mücadeleden aslâ geri durmayacaktır.

Her sin ve sınıftan olan insanların böyle ulvî bir mesleğe ihtiyaçları aşikârdır. Hattâ çok mütekâmil, bilgin ve yaşlı insanların dahi. Buna misal olarak bir iki mühim Mas.: hadiselerini şurada kısaca zikretmemi müsaade buyurunuz: Vefatından ancak birkaç sene evvel Cemiyetimize dahil olan büyük insan Volter (1694 - 1778) bile "Mas.:luktan çok şey öğrendiğini ve izzeti nefis duygusunu ilham edici bu kadar ulvî bir heyecanı hayatında mesleğimize dahil olduğu ane kadar hissetmediğini ve hiçbir vakıt bu kadar minnettar kalmadığını,, söylemiş ve Mas.:luğun ulviyet ve nezahetini ve mürebbilik faziletini böylece tavsif etmiştir. Keza büyük âlim, edebiyat hocası ve filozof olan Emil Litre (1801 - 1881) dahi ancak 69 yaşlarında ve Mas.:luğun hakiki gayelerine vakıf olduktan sonra Mas.: olmuş ve Üs.: Volter gibi mesleğimiz hakkında aynı hissiyatı duymuş ve duyurmuştur. Meşhur Alman filozofu edip ve âlim Lessing (1729-1781) B.:in hepinizce malûm olan sözlerini ise zikre lüzum görmem.

Mas.:luğun Milliyet Hakkındaki Noktai Nazarı da Çok Sarihtir

Mas.:luk insanların ferdî, ailevi, milli ve beşerî terbiyesinde derece derece ve sıra ile tekâmül merhalelerini takip eden ve milliyet hak ve hakimiyet prensiplerine asla halel getirmeden her milleti beşerî metkûreye doğru yükseltmeğe savaştan ve

tekemmül etmiş milletler arasında güzel münasebetler tesisine hadım olarak bu suretle beşerin saadetini temine çalışan bir cemiyettir.

Bu müessese her medenî milletin şiddetle mühtaç olduğu demokratik ve lâyük mefkûreli ve daima terakki, teceddüt ve tekâmülü istihdâf eden çok lüzumlu ve faideli bir teşekküldür. Mas. luğun bir memlekette az veya çok müteammim bulunuşu mezkûr memlekette ahlâkın, medeniyetin, irfanın ve hürriyetin de o nisbette az veya çok yayılmış bulunması demektir.

Mas. lar İnsanın ve Beşerî Teşkilâtın iyiliğe doğru temayülü-nün gittikçe tekâmül ve bu suretle medeniyetin inkişaf edebileceğine kanaat getiren ve İnsanlığın istikbaline ümit ile bakan ve bu gayeler uğrunda tesadüf ettiği müşkülâta göğüs gererek yorulmadan, bıkmadan çalışan insanlardır. Her millette böyle iyi düşünen insanlar vardır. Türk milleti daima beynelmilel sulh ve vifakın muhafaza ve teminine en çok çalışmış bir unsurdur. Türkleri ferden dahi muhakeme edersek fitraten insanî hasletleri cami sulhperver ve adeta amelî Mas. . yaradılmış insanlar addederiz. Eski Türklerin esasen operatif Mas. . olmaları meselesine gelince; tarih sahifelerini Milâttan 7 bin yıl evvelki umumî muhacereti akvamdan itibaren kısaca tetkik edecek olursak Orta Asyadan dağılan Türklerin şarkta, Çine ve Sarı Nehir boylarına; cenupta, Sint, Brahmaputra ve Ganj nehirleri boylarına; garpta, Ural dağlarıyla Hazar denizi arasından yani şimal yolundan Avrupayı Şarkî, Balkanlar ve Tuna sâhillerine ve cenup yollarından Mezopotamya, Anadolu ve Ege havzalarına yayıldıklarını; Suriye ve Felestinden Afrikaya geçen Türklerin Mısırdaki, Cezayirde Kartacada birleştiklerini Etrüsk veya Turşa namlarıyla yaddettiğimiz Türklerin de Şimalî Afrikadan İtalyaya geçip oralarda asari medeniyet vücuda getirdiklerini görürüz. Mezopotamyada yerleşen Türkler Sumer ve Elam veya namı diğer (Süsyen) medeniyetlerini kuranlardır. Ege havzasında Milâttan bin ikiyüz, bin üçyüz sene evvel (Brakisefal)ler Akdeniz ada ve sâhillerini işgal ve Lidya, Girit, Turva, İyonya medeniyetlerini vücuda getiren Türklerdendir. Turvada ve Giritte bulunan eserlerle Hazarda bulunan eserler arasında büyük

bir benzeyiş ve hattâ birlik vardır. Bunlar gibi Hindis-
tanda Harappa ve Mohencodaro da yapılan yeni arkeoloji araş-
tırmalarıyla Orta Asya Türklerinden olan Dravidlerin yüksek
medeniyeti tahakkuk etmiş olup bunların eserleriyle meselâ Ege
havzasında Part harabelerinde bu günlerde çıkarılmakta olan
eski Türk asarı arasında müşabehet görülmektedir. Hulâsa
eski Türk kavmlerinin böylece gelip geçtikleri veya yerleş-
tikleri bütün yerlerde san'at abideleri, mabetler ve medeniyet
asarı bıraktıkları binlerce sene sonra yapılan ve yapılagelmekte
olan arkeoloji araştırmalarından anlaşılmakta ve yukarıda kısmen
saydığım kıtaatı arzın muhtelif yerlerine dağılan Türklerin ya-
pılarının, eserlerinin birbirleriyle münasebetleri ve benzeyişleri
nazarı itibare alınırsa bunların muntazam teşkilâta bağlı yapıcı-
lar tarafından bir sıyakta vücade getirilmiş oldukları istidlâl
edilmektedir ki bu teşkilât operatif Mas. . Cemiyetlerinden başka
bir şey değildir. Diğer taraftan Orta, Cenup ve Batı Avrupada
ve İngilterede meşhudumuz olan 12 ilâ 14 üncü asırlar
arasında yapılmış hep gotik stildeki ve 15 ilâ 17 inci
asırları teşkil eden (Renesans) devrinden kalma abideler, mabet-
ler ve san'at eserlerinin Eski Türk operatif Mas. . larını takip
etmiş diğer ameli Mas. . Cemiyetleri tarafından yapıldığı teey-
yüt etmektedir. Şu teselsüle nazaran eski Türklerin bütün bu
teşkilâta kılavuzluk ettiklerini kabul etmek tabiidir. Maamafih
bu bahis tarihşinaslarımız tarafından lâyük olduğu ehemmiyetle
derinden derine tetkik edilmelidir. Umumiyetle Mas. . luğun
Şarktan yani Asyadan doğup geldiğine dair Ritü. . lerimizde dahi
bir işaret vardır.

İki asırdan fazla bir zamandanberi pek muntazam ve yekne-
sak bir teşkilât ile nazarı ve terbiyevî çalışmakta olan bugünkü
cihanşümul fikrî Mas. . lukta da Türkler eski mas. . nik ve insa-
nî kabiliyetlerini göstererek ve tebarüz ettirerek beynelmilel
teşkilât arasında pek mühim olan mevcudiyetlerini isbat etmiş-
lerdir. Bugün bize düşen vazife de ülkülerimizi göz önünde
tutarak Millî Teşekkülümüzün medenî milletler arasındaki bu
yüksek mevkiini muhafaza ve i'lâ etmektir ve yalnız bu su-
rettedir ki millî ve insani borçlarımızı ödemiş oluruz...

İşte sevgili KK.ım, mesleğimiz ve Türk Mas. luğu hakkında umumî olarak bu anda düşünebildiklerimi size kısaca arzettim. Türk milletinin hayrına matuf olduğuna iman ettiğimiz Mas. nik mesaimizde Hükümeti Cumhuriyemiz canibinden cemiyetler kanununa uygun olarak tam bir hüriyet ve serbestiye nail bulunduğumuzu ve Muhterem Reiscumhurumuz Ulu Gazi Hazretlerinin memleketimizin iç ve dış idare ve siyaseti âliyesi ve beynelmilel siyaseti mevzuu bahis olduğu zamanlar her fırsat düşdükçe, kayden Mas. olmadıkları halde, felsefî ve içtimâî mesleğimizin daima mefkûre ve esaslarını ihtiva eden millî ve beşerî yüksek duygularını ve pek mutena sözlerle telâkkilerini ve hususile Türk Mas. luğu lehindeki cihankıymet teveccühlerini düşürsek ne derecede mes'ut ve bahtiyar Mas. lardan olduğumuzu takdir edersiniz. Burada bilmünasebe Gazi Hazretlerinin Balkan konferansının 931 senesi Teşrinisanisinde Ankarada akdettiği celsede irat buyurdıkları tarihi nutuklarından bazı Mas. nik parçaları aynen naklediyorum :

“Asırlarbanberi zavallı beşeriyeti mes'ut etmek için tutulan yolların, kullanılan vasıtaların verdikleri neticelerin ne derece emniyetbahş oldukları tetkike şayan değil midir? Artık insanlık mefhumu vicdanlarımızı tasfiyeye ve hislerimizi ulvileştirmeğe yardım edecek kadar yükselmiştir. Vaziyetleri ve bunların icaplarını medenî insan fikrile, yüksek vicdan aydınlığı ile müşahede ve mütalâa edersek şu neticelere varırız :

İnsanları mes'ut edeceğim diye onları birbirine boğazlatmak gayri insani ve son derece teessüfe şayan bir sistemdir. İnsanları mes'ut edecek yegâne vasıta onları birbirine yaklaştırarak, onlara yekdiğerini sevdirek karşılıklı maddî ve manevî ihtiyaçlarını temine yarayan hareket ve enerjidir. Cihan sulhu içinde beşeriyetin hakikî saadeti ancak bu yüksek ideal yolcularının çoğalmasa ve muvaffak olmasıyla mümkündür. Size tuttuğunuz şerefli insanlık yolunda imtisal nümunesi olacak ciddi ve devamlı mesai ve bu mesainin muvaffakiyetlerle tetevvüç etmesini temenni ederim.»

Bundan dolayı yeni Türkiyeyi kuran ve canlandıran Reiscumhurumuz Büyük Gazi Hazretlerine ve mübeccel Cumhuriyet

Hükümetimize bu vesile ile bir defa daha şükran ve minnet duygularımızı saygılarımızla arz etmediği bir vicdan borcu sayarım.

Muhterem KK. .im, sözümü bitirirken hepinizden hiç ayırt etmeksizin gerek münferit, gerekse toplu bulunduğunuz zamanlarda biribirimize muavenet ve çalışmalarımızda birlik göstermenizi rica eder ve Heyeti Daimenize müzaheret dilerim.

Bü. . Üs. .

Muhiddin Osman

DA. . BÜ. . HEYETİN 18. 9. 933 HEYETİ UMUMİYE
CELSESİNDE OKUDUĞU

Mesai Programı

Muhterem murahhas KK. .,

İntihap ve teveccühünüze mazhar tutularak iş başına getirilen Heyetlerin Bü. . Meş. .ın ekseriyeti ârâsile tecelli edecek kararlarını yerine getirmeğe çalışmaktan başka bir programı olamaz. Zaten, Mas. .luğun gayesi, mefkûresi muayyen ve buna erişmek için takip edilecek yollar statülerimizde musarrahtır; bu esaslardan ayrılmamanın hem vazifemiz olduğuna, hem de maksada ermek için biricik çare bulunduğuna kaniiz. Bu imanla işe başlıyoruz.

Türk Mas. .luğu çalışmak, ilerlemek ve yükselmek hususunda en feyizli, en bereketli içtimâî muhiti Türk Cümhuriyetinin sinesinde bulmuştur. Bu nimeti şükran ve minnetle takdis eden Türk Mas. .luğu Cümhuriyetin ilham ve himayesinden âzamî istifade edebilmek ve tesiri geçmiş ve gelecek birçok asırlara sirayet eden İnkılâp hamlelerine hareketini uydurabilmek için, karanlık devirlerin tehlikelerine, şemâtlarına karşı konulmuş bulunan ve bugün için artık lüzumsuz ve hatta zararlı bir hal almış olan engellerden hedefini temizlemek, statülerin işaret ettiği mefkûreye daha kestirme, daha emin, daha nurlu yollardan yürümek mecburiyetindedir. Bu lüzumu hakkiyle takdir eden sabık muhterem Bü. . Heyet nizamlarımızı, yani muayyen prensiplerimizin tahakkuku plânlarını çizen hattı hareketleri, tekemmül ettirmeğe karar vermişti. Bizim

ilk ve en başlı işimiz bu bapta musip ve muvafık bulacağımız şekilleri, şemaları Heyeti Celilenize arz etmek olacaktır. En doğru şekilleri isabetli reyleriniz tercih edecek, Türk Mas.: luğu sizlerden alacağı yeni ve mütekâmil kudretle hedefine doğru daha emniyet ve selâmetle yürüyecektir. Bu itibarla tarihimizin sizler için hazırladığı yüksek takdirlere ehliyet ve liyakatinizi kayıt ve tespit etmek şerefi de bizlere düştüğünden dolayı cidden müftehiriz.

Muh.: Murahhas KK.:, Teşekkülümüzde teşrii ve icrai ayrı heyetlerin vücudu düşünülemez. Mas.: luk bir birliktir; birlikte düşündüğünü yine birlikte tatbik eden tek bir varlıktır. İçinizden ayırdığınız Daimî Heyetin hakikî vaziyeti camiamızın mesaisini kararlarınız dairesinde birleştirecek bir noktada bulunmaktan ibarettir.

Bununla beraber daima gözönünde bulunduracağımız vazifeler şu maddelerde icmal olunabilir :

1 — Nizamlarımızı tadil için - bugünkü celsede tasvibinize arzedeceğimiz proje dahilinde çalışmak;

2 — Nizamların tadili meselesinin itmamına kadar aynı vadede yeniden Mah.: tesisi hususunda âzamî hassasiyet göstermek;

3 — KK.:imizin istirahat ve huzurunu temamilen temin edecek şekilde Lokalin ve büfenin eksiklerini temamlayarak faaliyete getirmek;

4 — Nüvesi mevcut kütüphaneyi islâh, tensik ve ikmal ederek cidden istifade olunabilir bir hale ifrag etmek ve bunun için de bütün Muh.: Mah.:lerle Az.: KK.:in muzaharetine müracaat eylemek;

5 — Hem mesleğimizin hariçte kıymetli bir tezahürü, hem de bütçemizin zengin bir varidat menbaı olan senelik balomuzun muvaffakiyetini temin hususunda eski senelerde olduğu gibi çalışmak

6 — Sigorta - Teavün Sandığının hazırdaki vaziyetini yeniden tetkik ederek daha nafi ve daha şamil bir şekle ifrag etmek;

7 — Ebedî Meş.:a intikal eden KK.:imize son ihtiram rasi mesini vaktile ve hakkile ifa edebilmek için bir teşkilât vücuda getirmek.

Elhasıl, Masonluğun hayrına ve nef'ine matuf mesaiye elimizden geldiği mertebede kuvvetimizi hasretmek Daimî Heyetinizin programında tabiaten dahildir. Bir projesini çizdiğimiz şu hizmetlere ilâvesi tensip olunacak işleri de ifa etmek bizler için vazifedir. Heyeti aliyenizden bu hususta irşat ve muzaharet beklerken bir noktaya daha irşat etmek isteriz: o da gerek İstanbul, gerek İzmir Va. lerindeki Üs. Muh. ler Meclislerinin hayırlı ve lüzumlu göreceği işler hakkında mütemadî müzakereler de ve Daimî Heyete iş'aratta bulunması ve KK. imizin de her hangi umumî bir meseleye dair olan mütalâa ve arzularının da evveleminde bu meclislerde tetkik ve bir formüle raptedildikten sonra Daimî Heyete tevdi edilmesi usul ittihaz olduğuna taktirde çok kestirme ve çok mantikî hareket edilmiş olacağı kanaatindeyiz.

Son söz olarak KK. imizin teveccüh ve müzaharetlerine teşekkür ve buna daima muhtaç olduğumuzu tekrarlarız, muhterem Murahhas ve az. KK. .

HARİCİ MÜNASEBATIMIZ HAKKINDA[*]

Bü. . Meş. . ızın haricî münasebetleri iki kısımdır: Biri doğrudan doğruya ecnebi obediyanlarla, diğeri A.M.İ. ile cereyan etmektedir. Bugün Meş. . ızla münasebet ve muhaberede bulunan Bü. . Mah. . lerin adedi 33 olup kısmı âzamı ilâ kefil muhadenetler teati edilmiş ve bugünlerde bu kefillerin ikmaline çalışılmakta bulunmuştur. Esas nizamnamemizde kefil muhadenetlerin vazifeleri ve vazifelerinin sureti ifası sarih olmadığından M. Kemal B. .in Üstadı Azamlığı zamanında bir talimat yapılmıştı. A.M.İ. konvanında dermeyan edilen temenni ve diğeri obediyanlarda mutat ve müteamil bulunan şekil nazarı itibara alınarak daha vazih bir talimat ihzariyle Hey'eti Umumiyenize arzı mukarrerdir.

Halihazırda münasebet ve irtibatla bulunduğumuz obediyanlardan mada daha bir iki Mah. .i Kebir bizimle münasebet tesisi teklifinde bulunmuştur. A.M.İ. ce müttehaz usul mucibince bu

[*] Da. . Bü. . Heyetten gönderilmiştir.

gibi teklifler A.M.İ. den istimzaç edilmek iktiza ettiğinden şimdi bu muhabere cereyan etmektedir. Bizim de kendileriyle tesisi münasebeti lüzumlu ve faideli bulduğumuz bazı obediyanlar mevcut olduğundan onlar hakkında da malûmat istihsaline çalışılmaktadır.

A.M.İ. ile olan münasebetimize gelince:

Malûm olduğu üzere bu birliğe henüz bütün obediyanlar iştirak etmemiş ise de her gün aza adedi artmaktadır. A.M.İ. teşkilâtı daimî bir şansölyelik ile eskiden üç şimdi iki senede bir toplanan Konvan ve senede dört defa içtima akteden biri icrai ve diğeri istişari iki komitenden ibarettir. Konvanlar her defasında başka bir memlekette toplanmakta ve o memleketin Üstadı Âzâmı Konvana riyaset etmektedir. İcrai komite Konvanlarda intihap olunan Meş. veya Mah.îi Kebirlerin gönderecekleri mürahasalardan tereküp eder ve her içtimasını muhtelif şehirlerde akteder. İcrai komiteye riyaset hakkının da o komiteyi intihap eden Konvanın in'ikat ettiği memleketteki obediyanın olması şimdiye kadar asla değişmemiş bir teamüldür. Maamafih reisin iştirak edemediği celselerde hazır bulunanlardan biri o celse için reis intihap olunarak müzakeratın temini icrası A.M.İ. Statüsünün 3 üncü maddesi iktizasından olduğuna göre reisin her celsede mutlaka hazır bulunması zarurî ve mecburî değildir. Esasen komite eğzekütifin bütün işlerinin ihzârı, ifası, âzaya davetnameler gönderilmesi, muhaberatin icrası Büyük Şansölyeye ait vazifelerden olup reisin vazifesi sadece celseyi idareye münhasır kalır. İstişari komite beynelmilel bir şöhreti haiz masonlarla sabık icrai komite reislerinden tereküp eder.

Son yedinci Konvan şehrimizde toplanmış, buna Üstadı Âzâmımız ve bilvekâle muavini riyaset etmişti. Asil âzası dokuz obediyanı münhasır kalan icrai komiteye de bittabi malûmunuz olduğu veçhile intihap olunduk. Bu komitede mümkün olduğu kadar çok obediyan temsil ettirmiş olmak için âzaya bir de yedek âza intihap edilmek usulden olduğundan Polonya Büyük Mah.îi de bize muavin intihap edilmişti. Bu yedek âza asilin bulunmadığı celselerde onun yerini alır. Senede dört içtimanın hiç olmazsa birinde yedek âzaya yerini terketmek ve ona müza-

keratâ iştirak imkânını bırakmak asîl âzya düşen müteamil bir nezaket icabıdır. Geçen Hey'eti Daimice icabında münferiden veya müctemian komite müzakeratına iştirak etmek için gönderilmek üzere M. Kemal, Raşit, Mehmet Ali Haşmet, Feridun Dokakin ve Saltiyel BB.: murahhas intihap olundular. Pariste Kânunusanide toplanan ilk icraî komite içtimasına Raşit B.: gönderilmiş ve o sırada Pariste bulunan Saltiyel biraderinde de iştirak ettiği anlaşılmıştır. İlk celseyi açan Belçika Üs.:1 Âz.:1 sabık Konvan reisi Anjel B.: Meş.:1mızın Konvan münasebetile ibraz ettiği kârdeşlik ve muhalesat eserlerini şükranla kaydettikten sonra riyasetin Meş.:1mıza ait bulunduğunu ve bizzat gelememiş olan Üs.:1 Âz.:1 Mustafa Hakkı B.: iyad ettikten sonra yerine celsede ispatı vücut etmiş bulunan ve 1930danberi komita içtimalarından bir kaçında bulunmuş olan Raşit B.:e riyasetin tevcihinin mevcut teamüle mugayir düşmiyeceğinden bahisle riyasete Raşit B.:i teklif etmiş ve bu teklif ittifakla kabul olunmuştur. Raşit B.:in Paristen avdetinde bu içtima hakkında verdiği rapor şudur:

(4 Kânunusani 1933 sabahı saat 10 da Fransa Meş.:1 Âz.:1 binasında heyeti murahhaslar içtima ederek bu B.:inizi A.: M.: I.: İcraî komitesi riyasetine müttefikan intihap ettiler.

Riyaset makamına geçilerek bu intihaptan dolayı Türkiye Bü.: Meş.:1 namına ve kendi namıma teşekkür ettim.

Bazı idarî ve tali mahiyette hususat intaç olunduktan sonra müzakerata başlanarak aşağıdaki hususat tetkik ve karara rap-tolundu :

1 — A.: M.: I.: bülteninden umumiyetle her Obediyansa meccanen 5 nusha gönderilmesi ve fazla nushalar için senevî abone bedeli olarak dörder isviçre frangı alınması tekarrür etti.

2 — Brezilya'da teessüs eden bazı vilâyet Mahafili Kebiresinin tanınmış olması üzerine bu hususun A.: M.: I.: kanu-nu esasisine muhalif olduğu beyanile Brezilya Bü.: Meş.:1 tara-fından vaki olan şikâyetin evvel be evvel bu vilâyet Mahafili Kebiresini tanınmış olan Porto Rico ve Argentine Obediyanslarına tebliği karar altına alındı.

Mısır B. . . Mah. . .inin ikiye ayrılarak her ikisinin de Büyük Millî Mah. . . namile çalışıp yekdiğerine muhalif cephe almaları keyfiyeti tekrar tetkik olundu. Bu iki Obediyansın birleşerek A. . . M. . . I. . .ye dahil olmak için müracaatte bulunmaları lüzumu İstanbul Konvanında icrai Komitece Mısırlı Murahaslara tefhim olunmuştu. Tevhidin emri vaki olduğunu Büyük Şansöliye makamına bildirmeyüp A. . . M. . . I. . .ye kabülleri için Fransa B. . . Meş. . . ve B. . . Mah. . . ile Yunan B. . . Meş. . .ına müracaat edildiği beyanâtı vakiadan anlaşıldı. Verilen malûmata göre Mısır Mas. . . luğunun hâlâ karışık ve gayri tabii bir vaziyette olduğu tahakkuk etmiş olduğundan talebi vaki nazarı itibara alınmamış ve evvel emirde keyfiyetin yeniden tahkiki kararlaştırılmıştır.

Bu fırsattan bilistifade riyaset vazifesini ne suretle ifa edeceğimi alenen beyan etmeği müfit ve elzem görerek: «İcra komitesi reisi sıfatile ifayi hizmet ettikçe hiç bir Obediyansın mümesli olmayup münhasıran A. . . M. . . I. . . hizmetinde bulunacağımı ve kanatımce riyaset vazifesini ancak bitarafane bir surette ifa etmenin tabii ve zarurî olduğunu» ilân ettim. Bu beyanâtım hüsnü telâkki edildi.

4 — A. . . M. . . I. . .nin vaziyeti maliyesi mevzuu müzakere edildi. Hissei iştiraklerin Obediyanslar tarafından kâmilten tediye edilememesi yüzünden bu vaziyetin bozuk olduğu tezahhür etti. Salnamenin aynı sebepten dolayı cüzî miktarda satılması kâr yerine zararı intaç edeceği anlaşıldı. Şansölöri kirasının ve B. . . Şansöliye tahsisatının tesviyesi için ihtiyat akçesinden lâzım gelen mebalığın alınması icap ettiğine karar verilmek zarureti hasıl oldu. Meselin tekrar Mayısta içtima edecek olan İcrai Komitede müzakeresi karargir oldu. 1932 senesi kuyudatının ve evkrakı müsbitesisinin tetkik ve mukabelesi için azâdan bir B. . .in intihabı bir müddet müzakere olunduktan sonra tarafı acizanemden vaki olan teklif mucibince Türkiye B. . . Meş. . .ı murahhaslarından celsede hazır bulunan Saltiel B. . . intihap oluudu; ve ertesi günü vazifesini hüsnü suretle ifa ederek raporunu riyaset makamına tevdi etti.

5 — Almanya Remzî B. . . Mah. . .i gibi yeniden teessüs eden B. . . Maha. . .in A. . . M. . . I. . .ye kabulü için mükerrer 5

inci maddenin tadili keyfiyeti, yani on senedenberi mevcut olmak mecburiyeti tenzil edilmek hususu Mayıs içtimaina tehir olundu.

6 — Meksika'da olduğu gibi vilâyet Büyük Mah. lerinin A. M. I. de temsili keyfiyeti Fransa Bü. Meş. i Murahhaslarından Esteb B. tarafından mevzuu, bahis olundu ve Mayıs içtimaina kadar bir rapor tevdi etmesi kararlaştırıldı.

7 — İspanya Mas. luğu meselesi, yani, Bü. Meş. i ile Bü. Mah. i arasında tekevvün etmiş olan ihtilâf mevzuu bahis edildi. Evvelce tayin edilmiş olan Komisyon tarafından bu mücadelenin halledilerek, iki Obediyans murahhaslarınca itilâfnamenin imza olduğuna memnuniyetle ittilâ hasıl oldu.

8 — Romanya Bü. Mah. i meselesi görsülerek Fransa Bü. Mah. i Üs... Âz... Maréchal B. in vereceği rapor ile Romanya Mas. luğunun ahvali hazırası tetkik edildikten sonra Romanya'nın namzetliğini vaz'a davet edilmesi karargir oldu.

9 — Gelecek İcrai Komite Belçika Bü. Meş. inin yüzüncü senesini tesit münasebetile Brüksel'de 5, 6, 7, Mayıs 1933 te içtimai karargir olarak celseye hitam verildiğini Heyeti aliyelerine arzeylerim.)

Mühtelif hükûmet merkezlerinde senede dört defa toplanması mutata olan komite ekzekütifte Bü. Meş. mızı temsil etmek üzere seçildikleri yukarıda bahsedilen murahhaslarımızın intihaplarının yapıldığı Hey' ti Daime celsesinde bu içtimaların birincisine bir murahhas, dördüncüsüne de iki murahhas göndermek ve bu suretle adam yetiştirmek mevzuu bahis olmuş ve komitenin ikinci ve üçüncü içtimalarına iştirak olunmuş ve yerimizi yedek âza Polonya Meş. ina bırakmak tekarrür etmiş olduğundan bütçemize bu iş için yalnız (1500) lira tahsisat konmuştu. İkinci içtimain Brükselde yapılacağını bildiren ve iştirak edeceksek murahhaslarımızın isimlerini ve etmiyeceksek keyfiyeti Polonya Meş. ina yazıp onların iştirakini temin etmemiz lüzumunu anlatan Granşansöyelik mektubu gelince keyfiyet müzakere edilerek bu ikinci defa iştirak edilmemesi üzerinde tevakkuf edildiği sırada, sabık Büyük Kâ. B. tarafından aynı zamanda Belçika Meş. i Az. inin 100 üncü yıl dönümünü tes'it için yapılacak merasime de dayetli olduğumuz ve bu merasimin de iki gün fasıla ile Brükselde

yapılacağı bildirilmiş ve bütün Mas. dünyasının iştirak edeceği bu merasime kendisile en samimî münasebatta bulunan ve A. M. İ. riyasetini haiz olan Türkiye Meş. Âz.ının iştirak etmesinin muvafık ve münasip olmayacağı mütaleası dermeyan ve Raşit B.'in izamî teklif edilmiş olmakla, bu iki vazifeyi aynı zamanda ifa eylemek üzere fakat üçüncü defa kat'iyen gidilmemek şartile - bu ikinci içtima da iştirake karar verilerek, gene Raşit B.'imizin gönderilmesine ve merasimde bizi temsil ederken Belçika B. Meş. nezdindeki kefilî muhadenetimiz Şarl Manyet B.'i de refakatinde bulundurmasına karar verilmiştir.

Raşit B.'in bu içtima hakkında avdetinde verdiği rapor şudur :

(Belçika B. Meş.'ının yüzüncü senei devriyesi merasiminde B. Meş.'imizi Magnette B. ile beraber temsil ve İcra Komitesine riyaset etmek üzere 2 Mayıs 1933 te hareket ve İtalya tarikile 5 Mayısta Brüksel'e muvazalet olundu:

1 — O gün ecnebi Obediyanslar murahhaslarla beraber kabul olup müteakiben musiki müsamesesinde hazır bulundum. Musikişinasların kâffesi BB. den olup takdire şayan bir surette liyakatlerini gösterdiler.

2 — Ertesi gün -6 Mayıs- İcra Komitesine riyaset olundu. Müzakeratın hulâsası merbuttur.

3 — 7 Mayısta senei devriye merasimi icra olunup iki saat kadar devam etti. Murahhasların kesretine mebni nutuk vermeleri tekarrür etmiş idi. Magnette B. ile beraber merasimde Türkiye B. Meş.'ını ve yalnız olarak Beynelmîlel Mas. İttihadını temsil ettim.

4 — Belçika B. Meş.'ının o gün 500 fakire verdiği ziyafet salonuna gidildi. Yemek âlâ ve bol idi. Ancak bir miktar boş yer kaldığı da görülüp sebebi soruldu. Belediye şubeleri marifetile tevzi edilen davetiye varakalarını kabul edenlerden bir miktarı gelmemişlerdi. Sebebi de papasların bu fakirleri Mas. yemeğini yemekten menetmiş oldukları anlaşıldı. Belçikalı BB. bu ziyafeti bundan sonra her sene vermek niyetindedirler.

5 — Merasimden sonra ziyafeti resmîyeye iştirak olundu. O sırada Türkiye B. Meş.'ı ve Beynelmîlel İttihada dahil

olan diğer Obediyanlar namına olarak zemin ve zamana muvafık bir nutuk irat edildi.

6 — O akşam Monnaie namındaki tiyatrodaki temsilde iştirak olundu.

Yüzüncü senei devriye münasebetile Belçika B. Meş.ının imal ettirdiği madalyalardan biri Türkiye B. Meş.ına, diğeri Beynelmîel Mas. İttihadı İcra Komitesi reisi sıfatile bu B. inize mahsus ve üzerleri o suretle hakkettirilmiş olarak hediye edilmiş ve B. Meş.ımıza ait olanı B. Kitabete tevdi olunmuştur.

Belçikalı BB. in resmi kabul, merasim, mesai hususlarında gösterdikleri tertip ve intizam şayanı takdir olup Mas. ların her yerde tatbik etmeleri pek faydeli olacak bir şekilde idi. İkrâm ve izzaz hususlarındaki samimî ve nazik muameleleri de yabancı bir yerde bulunmadığımız, bilâkis kendi evimizde olduğumuz hissini vermekte idi.

Keyfiyeti heyeti aliyelerine arz etmek vesilesile hürmet ve muhabbetlerimi teyit eylerim, B. Üs. ve Az. KK.

Bürksel'de Cereyan Eden Müzakeratın Hülâsası şudur:

1 — Brezilya B. Meş.ı Üs. Az. Kelly B. e muhalif bulunan bir grup Mas. 1933 senesi ikinci teşrininin 18/19 gecesi Meş. lokalini zaptetmiştir. B. Üs. in müracaatı üzerine muhakeme kendisini meşru mutasarrıf olarak tanıyıp lokali tahliye ettirmiştir.

2 — Beynelmîel Mas. İttihadının 1932 senesine ait malî ve idari raporu hakkında müzakere cereyan etti. Döviz müşkilâtından dolayı varidatın tedenni ettiği ve Bültenin bin küsur frank eksik verdiği anlaşıldı. Annüerin gelecek sene neşredilmemesine dair müzakereler cereyan ederek neticede malî rapor kabul edildi.

Raşit ve Karpantiye BB. rüyet edilen hesabatın muntazam olduğunu bildiklerinden bu beyanatın kayda geçmesi kararlaştırıldı.

3 — (Meksika Vadisi B. . Mah. .)nin namzetliği muvakkaten kabul edildi. (Uruguay) daki Mas. .luk vaziyeti görüşüldü. Orada iki Obediyans bulunduğundan meselenin tavazzuhu için gelecek celseye bırakılması kararlaştırıldı,

Büyük şansöliyenin Romanya B. . Mah. .ine, 4 Kânunu-sani 1933 tarihli karar üzerine, yazdığı mektuba gelen cevapta kararı kat'inin o Mah. .in Büyük Meclisince verilecek müsaadeye göre A. . M. . I. .ye tebliğ olunacağı bildirildiğini söyledi.

4 — Bir murahhas B. ., Alman ve Viyana Mas. .luğunun ve Mas. . larının maruz kaldıkları muamelâti ve şimdiki vaziyeti izah etti. Bunun üzerine bu B. .iniz tarafından muvaffık görünen mutalâa dermeyan olundu. 30 Haziran 1933.

Bü. . Üs. . Mu. . Raşit.)

Yeni Hey'eti Daimeniz ilk celsesinde A. M. İ. şansöyeliğinden gelen ve komitenin üçüncü içtimasını Pragta aktedeceğini bildiren davetnameyi okudu. Bunda Meş. .ımızın bu içtimaa iştirak edip etmiyeceği soruluyor ve yine edecekse murahhasımızın ismi isteniyor ve iştirak etmiyeceksek keyfiyetin Polonyaya yazılması lüzumu alelûsul bildiriliyordu. Bu davetname okununca Üs. .ı Âz. .ınız bilhassa Almancaya ve haricî muame-lâta vukufu olduğundan bahisle Üs. .ı Az. . Muavini Mehmet Ali Haşmet K. . in Meş. .imizi temsil etmesini teklif etti. Bu teklif Hey'eti Daimenizce muvaffık görülmüş iken Üs. .ı Az. . Muavini biraderimiz sabık hey'eti daime celselerinde geçen müzakeratı hatırlatarak bu üçüncü içtimadan ziyade sonuncu içtimaa iştirak etmenin daha faydalı olacağını ve binaenaleyh bütçede mütebaki 400 lira tahsisatımızın o içtimaa saklanmasını ve bir defa olsun Polonyaya da iştirak imkânının bırakılması zarurî bulunduğunu ileri sürerek kardeşlerinin teveccühüne teşekkür etti. Mütaleası varit görüldükçe bilhassa Polonyayada iştirak imkânını vermiş olmak için Prag içtimasına murahhas gönderilmemesine ve keyfiyetin Polonya ile A. M. İ. ye yazılmasına karar verildi ve yazıldı.

Bu karara muttali olan Raşit B. .den bir hafta sonra şu levha alındı :

TÜRKİYE Bü.: Meş.: I HEYET DAİMEİ ALİYESİ MUH.: HUZURUNA

Muh.: Bü.: Üs.: Efendim Hazretleri,

Heyeti aliyelerince malûm olduğu üzere 4 Kânunevvel 1933 tarihinde iki sene müddetle icra komitesine birinci defa olarak bir Türk reisi intihap olunmuş idim. Vazifei riyasetin tahmil eylediği eşkâl ile münasebettar olarak kitabet ile ceryan eden muhaberat neticesinde Brükselde 6 Mayıs 933 tarihinde komitece ittihaz olunan karar mucibince 9 Eylül 933 tarihinde Pragda komitenin ictimai tekarrür eylemiş olduğundan yevmi mezkûr için acizleri de ictimaa davet edildim. Riyaset dolayısıyla gidilmesini zarurî gördüğüm bu seyyahate ait tahsisatın itası hususunun arzını vicdanımın bana tahmil eylediği vezaif cümlesinden addeder ve şahsımın da alâkadar olduğu bu meseleden dolayı neticeye göre muktezasını ifa etmek üzere kararı aliyenizin tebliğini rica eylerim Muh.: Bü.: Üs.: efendim. Raşit).

Yukarıda verilen izahattan anlaşıldığı veçhile keyfiye Polanyaya yazılmış ve esasen son içtimaa iştirak musammem bulunmuş ve A. M. İ. Statüsünün 3 üncü maddesine göre reisin içtimada hazır bulunmaması da mümkün görülmüş olduğundan sabık kararın tadiline lüzum ve imkân görülmemiştir.

Pragta yapılan bu içtimanın henüz neticeleri hakkında malûmat almış değiliz. Yalnız istihbaratımıza göre gelecek Konvanın Madritte inikadı ve o vakte kadar daha iki defa icraî komite içtimai akti kararlaştırılmış. Konvanın Madritte in'ikadını müteakip komite riyaseti teamül mucibince İspanya Obediyansına intikal edecektir. Mukarrer iki komite içtimasına daimî Hey'et iştiraki faydalı bulursa bittabi iştirak edecek ve murahaslardan bir veya bir kakaçını izam etmek esbabını temin edecektir.

Münasebatı haciyemiz hakkındaki malûmatı bu suretle icmal ettikten sonra Hey'eti Umumiye kararile mesai programına ilâvesi iktiza eden ve Meş.: harici münasebetler encümeni tarafından hazırlanıp Daimî Heyetinizce de kabul edilen fikrayı berveçhi âti arz ediyoruz:

«Daimî Heyetiniz Türkiye Bû.: Meş.:inin hemşire obediyan- larla tesis ettiği münasebetleri muhafaza ve takviye hususunda sabık Daimi Heyetlerin çizdiği yoldan yürüyecektir. Esasen hem- şire obediyanların büyük bir ekseriyeti ile Muhadenet Kefilleri teati etmiş olan Türkiye Bû.: Meş.:ı baki kalan obediyanlar ile de kardeşlik bağlarını tesis etmek mecburiyetinde olduğundan Heyeti Daimeniz Muhadenet Kefilleri cetvelini gözden geçirerek henüz kendilerile münasebet tesis etmek üzere teşebbüsata girecektir.»

A.:M.:I.: de Türkiye Bû.: Meş.:ının faaliyetini idame et- meye çalışacağımızı söylemeye lüzum yoktur, zanındayız. Bu beynelmil Mason Birliğinin gerek Dünya Mas.:luğunda ve gerek âlemi haricide itibarının her an yükselmesine diğer obediyanlar kadar çalışmak bütün Türk Mas.:larının borcudur. Obediyanlar arasında zuhuru muhtemel olan bilcümle ihtilâfların sureti mü- nasebede tesviyesi imkânını A.: M.: I.:nin daimî murakabe ve hakemliğile temin etmeyi muvafık görmekteyiz.»

NİZAMLARIMIZ DEĞİŞTİRİLİRKEN...

Türkiye Bû.: Meş.:ı nizamlarımızın, talimatlarımızın yeni baş- tan gözden geçirilerek zamanın, şimdiki fennî ve ilmi bilgilerin icaplarına göre değiştirilmesine ve düzeltimesine karar vermiş olmakla ileriye doğru çok hayırlı bir adım atmış bulunuyor. Bu harekette - ilmi olduğu kadar - millî ve içtimai bir zaruret te vardı. İn feyizli, en verimli devrini Türkiye Cümhuriyetinin sine- sinde yaşamakta olan Türk Mas.: luğu, millî inkılâplarla hema- henk bir şekilde yükselebilmek için eski devirlerin taassubuna, ceha'ete, zulmte karşı kendisini muhafaza maksadile büründüğü zırlardan, engellerden, bu itilâ ve inkişafa mâni bulunan ağırlık- lardan ve zincirlerden artık kurtulmak vaziyetine gelmişti. Hâlâ korkulu rüyalar görmek, hâlâ (Yâ hafız) levhalarının efsaneli ve efsunlu gö'gelerine sığınmak bu terakki ve tekemmül asrında hiç te yakışık alamazdı. İşte bu düşünce ile işe girişen Meş.: azası bugünlerde nizamlarımızı ve talimatlarımızı inceden inceye elemekle meşgul bulunuyorlar. Binaenaleyh hepimiz için Aktüalite, bu tadil keyfiyeti ve bu tadil etrafındaki muhtelif mütalea ve fikirler olmalıdır ve öyle oluyor.

Bundan bir asır kadar evvel gelip geçmiş olan BB.imizden *Lessing* Mas. luğun biri *ésotérique*, diğeri *exotérique* olmak üzere iki kısmı bulunduğunu söylemekle mesleğimizin biri zaman ve mekân ile değişebilen eškâl ve merasimi, diğeri de asla değişmeyen ve değişmeyecek olan mahiyeti ve gayesi mevcut olduğunu beyan etmişti. Bu sözün daima ve her yerde tekrar edilmekte olmasına rağmen hâlâ bir asır, iki asır, hattâ birçok asır evvelki şekillerden ve rasimelerden, garabeti ve bugünkü telâkkiye göre fenalığı anlaşılmış olanlarına varıncaya kadar herşeyi olduğu gibi muhafaza etmek taraftarı olanlar teessüf olunur ki oldukça kalabalık bir küme teşkil ediyorlar. Bunlarca *ésotérique* kısım ancak Mas. lar arasında talim ve telkin edilebilen felsefe ve efkâr, *exotérique* kısım ise harice ilân ve neşri mümkün bulunan felsefe ve efkâr demek oluyor. Yani bunlar to kanaat ve zehaptadırlar ki Mas. luğun hakikî felsefe ve mefkûresi daima gizli ve aynı kalmış, fakat harice karşı sureti zâhirede bazı zamanlar, bazı yerlerde efkâr ve mütaleatını değiştirir, asrın telâkkiyatına uyar gibi görünmüştür. Biz bu zehaba iştirak edenlerden değiliz. Bizce, Mas. luk telâkkiyat ve telkinatı, ilmin ve fennin terakkisile mütenasip bir şekilde, saf ve samimî bir kanaatle daima hakikî inkılâplar geçirmiş, daima tekemmül etmiştir ve ilânihaye edecektir, de.

Biz, Mas. luğu remzi, felsefî diye iki zümre derecelere ayıranlara da iştirak etmiyoruz. Hangi zümreye mensup olursa olsun her derecenin kendisine göre bir felsefesi ve gene kendisine göre rumuzu ve merasimi vardır. Bunlar her zaman değişebilir ve değişmelidir. Değişmeyecek olan şey Mas. lukta yaşayan ruh, takip olunan gayedir. Bunu bize Çır. Der. si talimat ve rehberi bile açıktan söylüyor.

Nizam ve talimatları islah ederken muhafazakârların şu yukarıki muhafazakârlıklarından başkaca, bazılarımızı tereddüde seykeden diğeri iki düşünce daha var: 1.) Nizamları ve talimatları değiştirmenin bir (Ri.) değiştirme demek olup olmadığı mülâhazası; 2.) yeni iktisap edeceğimiz sima ve kıyafetin beynelmîlel Mas. luk tarafından ne suretle karşılanacağı endişesi! Bu tereddütleri tetkik etmezden önce bazı ma'lûmatı hatırlamağa, bazı hatıraları tekrarlamağa lüzum vardır:

Hiç birimize, Mas.: olurken, muhtelif R.:ler mevcut olduğu haber verilmiş ve hangisini tercih edeceğimiz sorulmuş değildir; çünkü buna hem imkân yoktu, hem de lüzum yoktu. Hangi Ri.: olursa olsun hepsinde gaye aynidir, ancak bu gayeye erişmek için takip olunan yollar ayrılmıştır; bazı hareket noktasile muvasalat noktasında esas ve iştirak vardır, fakat yollar ayrıdır. Bu itibar ile zaman zaman yeni R.:ler çıkmış veya mevcutlar kaybolmuş ve her dakika bir yenisinin zuhuru mümkün bulunmuştur. Bunun içindir ki esasta ve gayede müşterek prensiplerden ayrılmamak şartile değil R.:ler, hatta aynı Ri.: mensup bulunan muhtelif Mah.:ler bile çalışma tarzında, kendi içtihadına göre, dahili bir nizamname kabul ve tatbikında tamamen hür ve müstakildir. İşte bu, tefekkürde hürriyet, çalışmada hürriyet, idarede hürriyet keyfiyetleridir ki Mas.:luğun büyüklüğünü ve en büyük kuvvetini teşkil eder. Çünkü: en makul, en tabii bir tekâmül yolu olan Mas.:luk kabul etmiştir ki muhtelif akideli, muhtelif seciyeli, muhtelif yaradılışlı insanları bir kazanda kaynatarak elde edilecek hamurdan istenilen şekil ve biçimde insanlar imal etmeğe kalkışmak çok gayri tabii bir harekettir. Mas.:luk müfekkireler önünde mebdai ve müntehayı teşrih ve tayin etmekle iktifa eder ve buna vusul için her şahıs fikrile, malûmatile, ihtisaslarla baş başa bırakır, "istediğin yoldan git, fakat dikkat et ki yolda başkalarına mani olmayasın, yolunu şaşırmyasın, oyalanıp kalmıyasın, çıkmazlara sapmyasın, bunun için de her dakika bilgini, görgünü arttırarak ilerlemeğe çalış!, der. Gene bu sebepten dolayıdır ki Mas.:lukta toplu ve müşterek hareketler, toplayıcı teşekküller, toptan çalışan müesseseler yoktur; lâkin her iyi ve güzel harekette, her iyi ve güzel teşekkülde, her iyi ve güzel müessesede Mas.:lar vardır.

Malûmdur ki, bir zamanlar Mah.:ler arasında bile bir idarî bağıllık mevcut değildi; her Mah.: diğerlerini de kardeş tanır, lâkin hiçbirisi diğerinin işine ve gidişine karışmazdı; hattâ birbirlerinin mevcudiyetinden bile haberdar olamayanlar çoktu. Sonra sonra, muhtelif Mah.:lerin bir (*Fédérasyon*), bir (*Association*) teşkil ederek idarelerinin *sistemize* edilmesi, haricin taarruz ve itirazlarına karşı müttehit bir cephe ile müdafa olunması lüzumu hasıl olunca Bü.: Meş.: ve Bü.: Mah.:ler teessüs etti.

Demek istiyorum ki Bû.: Meş.: veya Bû.: Mah.:ler bütün Mah.:ler üzerinde müstebiddane emir ve nehiy edecek bir kuvve-i hakime, bir kırallık, nasıl söyliyeyim. bir papalık değildir; bizde hakimiyet herhangi bir şahsın, bir makamın veya herhangi bir zümre ve derecenin bizzat nefsinde değil, Mah.:lerin arzu ve ihtiyarlarıyla teşkil ve idame ettikleri Fédération (*Association* da diyebiliriz)un manevî şahsiyetindedir; yani Mas.:luk kudretini ellerinde tutan makamlar *Monarşik* birer atebe değil, tamamen cumhuri bir hakimiyeti ammeyi haiz idarelerdir. Onun için değil midir ki idareyi kuran Mah.:lerden üçte biri arzu ettiği gün o idarenin ahkâmı esasîyesini tadile karar verebilir ve onu feshedebilir.

Bu idarelerin teşkil ve tesisinde zaman zaman muhtelif mütaalea ve içtihatlar tatbik edilmiş. meselâ bazan siyasî, bazan dinî noktai nazarlar göz önünde bulundurulmuştur. Hepimizce bilinen bu hadiselere dair misâl vermediğim lüzumsuz addediyorum. Bugün dünyanın hemen hemen bütün Meş.:lerini tesiste takip olunan şekil (Millî) şekildir. O kadar ki birçok memleketlerde Meş.: ve Bû.:Üs.: kelimelerine (Millî) vasfının da ilâvesi mutat olmuştur. Bu hal, pek tabii ve pek muhiktir : Mas.: teşekküllerini, buldukları memleketin kanunlarına riayete, o memleketin istiklâl ve saadeti uğrunda maddî, manevî hayatlarını bezletmeğe mecbur tutan Mas.:luk ahkâmı esasîyesi ancak (Millî) bir şekilde tatbik ve icra olunabilir.

Bir de, mademki her Mah.:in çalışma tarzı, -Mas.:nik tabirle- rengi muhtelif olabiliyor ve birinin diğerinden hiçbir farkı yoktur, o halde bu muhtelif (renkli) Mah.:lerin kuracakları (Federasyon) un nizamları da her Mah.:in iştirak ve tebaiyet edebileceği bir şekil ve mahiyette tayin ve tesbit olunmalıdır. Çünkü : Mas.:luğun - yine esas ahkâmdan olduğu üzere - müttehas veya naklî hiçbir doktrini, ananevi, irsî veya cibillî diyebileceğimiz hiçbir kaidesi ve nizamı yoktur; bu işlerde hâkim olan âmil ilmin ve fennin terakkiyatıdır; tabii inkişaf ve tekemmüldür. Eğer öyle olmasaydı Mas.:luğun bir (Din)den farkı kalmazdı.

Şu mütaleaları tekrar etmiş olmakla nizamlarımızı değiştirirken (Ri.:) in müteessir olup olmayacağı ve yani nizamlarımızın beynelmilel muhitlerde nasıl telâkki olunacağı endişesini izhar eden

KK.ime cevap vermiş oluyorum. Anlaşıyor ki meselede (Ri.) değiştirmek, Mah.lerin istiklâl ve hürriyetlerine dokunmak ve bilhassa Mas.luğun beynelmilel ve âlemşümül olan ahkâmı esasiyesini tebdil ve tağyir etmek mevzuu bahis değildir. Mesele, her milletin yaptığını bizim de yapmaktığımızdan ibarettir. Meş.ımızı eski devirlerin taassup ve cehaletine karşı konulmuş, bugün için lüzumsuz, hattâ zararlı bir hale gelmiş olan ağlardan, bağlardan kurtaralım, ilim ve fennin hazırdaki terakkiyatile müte-nasip bir şekilde idaremizi tanzim edelim, *lâik*, millî, halkçı ve terakkiperver bir teşekkül olduğumuzu - Cümhuriyetin yüksek himaye ve müzaheretine istinat ederek - daha açıkça tebarüz ettirelim, diyoruz. Bu işin başka Meş.lerle bir alâkası, Mas.luğun esas ve gayesini tadil eder bir mahiyeti yoktur, belki beynelmilel münasebetleri ve ahkâmı esasiyemizi takviye ve tarsin edecek bir kıymeti ve ehemmiyeti vardır. Nihayet, bu iş bizim için milli olduğu kadar Mas.ik, Mas.ik olduğu kadar da milli bir vazife ve bir borçtur.

M. C. (Vf.)

MAS.İK BİLGİ [*]

Muh. Üs.larım, aziz KK.ım,

Muhterem Merih Mah.ının hatiplik mevkiine getirdiği bu K.inizin bu kürsüde ilk defa söz almak itibarile Mah.i Muh. e karşı bir minnet borcu vardır. K.iniz herşeyden evvel aczinin vüs'atını bilenlerdenim. Revinizle ifade ettiğiniz itimadın manasını ve bana tevcih ettiğiniz vazifenin kudsiyet ve ehemmiyetini de müdrikim. Bu itibarla bütün KK.ımden, aziz Üs.larımdan bu itimada lâyük olmak için sarf edeceğim mesaide bana zahir olmalarını rica ediyorum. Bana vedia edilen bu vazifeyi kanunî çerçeve içinde ve Muh. Üs.ımdan feyiz ve ilham ve Mah.den de nuruziya alarak ifaya çalışacağımı vad ve hepimize minnet ve şükranlarımı tekrar ediyorum.

Merih Mah.i, Muh.ında söylenmiştir.

«Fr.: Mas.:luk» camiasına idhalini isteyen herhangi bir hariciden «Mas.:ik telkinatı» anhyabilecek kadar malûmata sahip ve kadir olabilmesini istemekteyiz.

Tatbikinde pek şiddetli olmadığımız bu isteğimizin iyice tarif edilip bilinmesi lâzımdır.

Mas.:ik bilginin haricî cemiyetin öğrenmek isteyenlere ve kültüre teşne olanlara verdiği bilgilerle biçbir noktadan benzerliği olamayacağı tabiidir.

Bu böyle olmasaydı Mas.:luğun sırrı teessüsünü ve devamının derin esbabını izah mümkün olmayacaktı. Haricî tedris Mas.:ik bilgiye nazaran harsî kifayetsizliği bir ayrılığı ve bir dağılmayı icap eder ki, tedris aynı tarzda olsaydı alemşumul olan Mas.:luğun da bu dağılmaya mukavemet edemeyeceği aşikârdı.

Bu itibarlardır ki Mas.:ik cepheden alâkadar muhtelif mevzular üzerinde selâhiyettar Üs.:larımızın verecekleri konferanslar ile yapacakları musahabeler bu hususta az, çok Mas.:ik bir tederrüse vasıta olur.

Benim cür'etim Fransızca Mas.: kitaplarından bazılarında gördüğüm bu maksada hadim yazılardan ilham alarak bunları aziz KK.:ime bildirmeye yeltenmektir.

Mas.:ik bilgi esasında kabili tedris ve tebliğ değildir. Çünkü Mas.:luk her hangi bir doktrinin çizilmiş hudutları içinde mahpus değildir. Bu öyle bir bilgidir ki fikirlerin müsademesinde, remizlerimizin manayı batnını anlamakta, her arayanın kuvvetine ve ruhi kudretinin ve anlayışının hudutlarına göre serbestçe öğrenilir ve sezilir.

Bu mas kabiliyet ve kudretine sahip olmayanlar, bütün faziletlerine hattâ kültürlerine ve alâmetlerine rağmen Mas.:ik bilgiyi duyamayan birer müptedi kahlırlar ki bu bilgiyi bir şekil içerisinde alarak kendilerine öğretmeye biz muktedir değiliz. Bununla beraber gerek şahsî ve gerek müşterek vezâifimiz itibarile arayanın yolunu aydınlatmağa çalışmak, kendisine yeni ufuklar açarak bazı

kılgıncıların intişarını temin etmek ve bu suretle fikrin veludiyetini ve ruhun yükselişini yaratacak bir hava yapmak hepimize düşer.

Mab.:imiz bir kulüp değildir. Oradaki çalışmanın liyakatı, yapılan münakaşaların uhuvvetkâr mahiyeti, hislerin ulvî müsamahakârlığı hattâ teneffüs edilen hava bile her zaman ve her yerde hepimizi murakabeye hazırlıyacak ve tekemmüle yol açacak bir şekilde olacaktır.

Mab.:in muhiti (Harici)yi bir Mas.:a kalp eder. Fakat sokak adamının Mab.:i doldurarak batıl itikatlarla, ihtiraslarının şiddetile mesaisini ihlâl etmesine müsaade oluumamalıdır.

İşte bunun içindir ki bu kapıdan içeriye girmek isteyen haricilerin hiç olmazsa arzularını yalnız tesanüdün tatbikatına veya yalnız içtimâî meselelerin tetkikine hasretmeyip Mas.:lukta bundan daha yüksek ve kudretli birşey aramaya gelmiş olmalarını isteyebiliriz.

Aziz KK.:im,

Bir müptedi olarak bu Mab.:in harimine kabul edildiğimiz gün bize «Uhuvet camiasının ulvî kardeşliğini tahakkuk ettiren ve dünyanın her tarafına yayılmış ittihat zincirinin yaşıyan yeni bir halkası» diye hitap etmişlerdi.

Biz bu büyük camiaya niçin gelmiştik.. Nu.:uziya aramaya değil mi?

Fakat Nu.:uziyanın tevcih ve ihsan edilebilir birşey olmadığını bilmiyor muyduk? Onun ne olabileceğini kendi kendimize sormamış mıydık ?

Bu Nu.:uziya ki bazıları buna All.: diyerek inanıyor, bazıları buna tamamen malik ve hâkim oldukları zannile, «İdrak» diye çağırıyor ve nihayet bir kısmı da, aslını tahmin ederek ona «Hakikat» diye isim koyuyorlar ve onu aramaktadırlar.

Biz KK.:im, yarın zayıflar veya muhterislerin arasında mı yoksa doğruyu arayanların arasında mı bulunacağız? Yarın hazine bir atalet mi düşecek, yoksa kör bir ihtirasa mı kurban

gideceğiz, yoksa vereceği meyveye bakmadan ve her şeyin ızdırıp olduğunu bilerek ulvî bir feragatle esere eser için çalışan İdealistlerin arasında mı bulunacağız ?

Alacağımız terbiye ve Nu.uziya ile ünsiyetimiz ve onu anlayışımız artınca istikbal bunu gösterecektir.

*
*
*

İlk tek . isimizde bizi hüznü bir odanın içerisinden almağa geldikleri zaman Mas. . ik hayata doğmak için haricî hayatta ölmek lâzım geldiğini söylemişlerdi. Ve ruhî geçişimizin hatıramızda kat'î ve unutulmaz bir izi olsun diye haricî hayatımızın vas. . namesini yazdırmışlar ve o hayatla alâkamızın kesilmiş olduğunu bildirmek için de onu gözümüzün önünde yakmışlardı. Bu suretle tek. . isden evvelki Haricî ile tekristen sonraki K. . arasındaki farkı manâdar bir surette göstermişlerdi.

Evet KK. . im; kar. . lık odanın matemî havasından Şimal sütununun ilk şandalyasına oturmağa çağrıldığımız dakikaya kadar geçen zaman zarfında geçirdiğimiz merhaleler bizde küçük bir mikyasta bile olsa aynı hissiyatı yeni, büsbütün başka, haricî hayatımızla alâkadar olmayan yeni bir dünyaya doğduğumuzu düşündürmemiş midir ?

Bilâhare bir Mas. . un artık bir Haricî gibi yaşamıyacağına onun gibi düşünüp hareket etmeyeceğine, Mas. . ik bir düşünüşün haricî bir bakışla müşarîk olamayacağına, bu Mab. . in sinesinde aynı mes'ele hakkında söylenenle hariçte söylenen fikirler arasında bir münasebet olamayacağına yakın hasıl etmedik mi ?

Mah. . in sinesinde ilim cemiyetlerinde, siyasi ve içtimâî teşkilât kulüplerinde müzakere edilen mevadın görüşülmesine usulen imkân olsaydı Mah. . in hikmet vücudunu izah imkânı kalır mıydı? Bir Mas. . fikri ile bir haricînin bazan çok yakın görünen münasebetlerine rağmen bu fikirlerin büsbütün ayrı şeyler olduğunu ispat edecek deliller çoktur.

Meselâ «Hürriyet, Müsavat ve Uhuvvet»in haricî âlemdeki mana ve tatbikatile Mas. . camiasındaki manalarını mukayese edelim.

Müsavat - haricî hayatta, yalnız kanun önünde müsavattan ileri gidemez. Bu mahdut şeklin bir idealin icap ettirdiği geniş telâkkiye nasıl gayrikâfi geldiği aşikârdır. Mas.lukta herkes aynı dereceyi müsavata maliktir. Aralarındaki yegâne fark munhasıran vezaifin tayin ettiği sıradır. Mas. lar aralarında müsavidirler, hiç kimse yaş, kıdem ve derece ve vazifesini; imtiyazlar tesis etmek veya kend fikirlerini cümhure cebren kabul ettirmek için kullanamaz.

Uhuvvet - haricî hayatta uhuvvetten bahsetmek mümkün değildir. Akur iştihsalının, hudutsuz ihtiras ve hotkâmlıkların kaynaştığını ve etrafı baltaladığını gördükten sonra hariçte kardeşlikten bahsetmek mümkün müdür?

Mas.ik hayata gelince - Mesleğimizin cihanşumül ahlâk esası «yalnız kardeşlerini değil herkesi seveceksin» diyen büyük bir akidedir.

Hürriyet-içtimaî gözle hürriyet dediğimiz mefhum şayanı merhamet bir karikatürdür ki insanlar bununla iktifa ediyorlar; onların hürriyeti hâkimli, polisli bir hürriyettir. Nizamı âlem bir mengene ile temin olunur. Fakat Mas.lukta herkes hürdür. Çünkü kimseye tâbi değildir. Fikirlerinin mahiyeti ne olursa olsun Mah. inde o bunları söyleyebilecek ve fikirlerine hürmet edilecektir. Vicdanı üzerinde hiçbir kuvvet tazyik yapmıyacaktır.

Bu farkı anlamak bunu hemen bulabilecek kudrete sahip olmak için ne yapmalıdır ?

KK. im buna ancak ve bilhassa çok dinlemek ve kendi kendini mürakabe etmektir ki vasıl olunur.

Bu sükût ve dinleme iledir ki haricî hayatımızdan bizi tamamen kurtaracak olan kendi kendimize avdet imkânı hasıl olacak ve bu Mab. de aramağa geldiğimiz nur ve ziyanın kendimizde mevcut olduğunu, rituelik sa'yimizle rumuzatımızın manâyı makulünü öğrentikçe bu nurun bizi anlayışımız nisbetinde ve daha çok aydınlatacağını keşfetmek mümkün olacaktır.

Bu sa'yin bir iki kitap ianesile herkesin yedi iktidarında ve basit bir iş olduğunu zannedecek kadar zahirbin olmalıyım.

Doğrusu bu sa'iydir ki bir Mas.:nun hayatını baştan başa doldurmaktadır. Ve bu sahada ilk kademededen itibaren yapılacak müsbet terakkilerdir ki Müp.:diyi Re.: ve Re.:i Üs.: ve daha yüksek derecelerine is'at edebilecektir.

«İnsan öyle bir şeydir ki ona mütemadiyen galebe çalmak, onu mütemdiyen aşmak lâzımdır» diyen Frederik Niçenin sözünü unutmuyalım. Burada hiçbir şey yoktur ki bir manası olmasın, öğrenilmeğe ihtiyaç göstermesin, deruni bir kudret ve kuvvete sahip olmasın; biz bunları öğrendikçe daha yüksek ve objektif bir plâna doğru yükselmeye hazırlanmış oluruz.

Şimdilik H.: taşı yontmak müp.:dinin ilk vazifesidir. İlk vazife ruhu tenzih ve kalbi tasfiye etmekle başlar; çocukluğunda insan adımlarına istikamet veremiyen ve fakat bilgi ve hakikatlere atılmaya teşne bir kimsedir. Birinci Mas.:luk dere.:mizin sahasında biz de çocuklar gibiyiz. Bu dere.:nin fevkine çıkmak istersek dikkatli, mütevazi ve sabırlı olalım KK.:im. Bilelim ki arzulara galebe eden, ihtirassız yaşayan, şahsi menfaat maksadı kütmiyen, hotkâmlıktan uzak olanlardır ki ziyayı görecekler ve hakikate varacaklardır.

Hiç birşeyden dilgir olmuyalım; bugün bize acip görünen yarın sayanı taaccup görünmiyecektir. Burada her şeyin bir manası var demiştik, fakat bu mana mutlak değildir. Arayalım - muvakkat te olsa - kendi hakikat binamızı biz inşa edelim.

Kanatlarımızın bizi yükseltmiyeceği sahalardan daha yükseklerde uçmayı tecrübe etmiyelim. Yükseklikler zaptolunmaz oraya kademelerle çıkılır.

Fakat herkes kendi plâni dahilinde tekemmüle vasil olabilir ve tekemmüldür ki ruhu daha yüksek sahalara yükseltir.

KK.:im biz vazifemizi yapalım, sa'yimize devam edelim, yolumuzu takip edelim, sabırlı olalım vakitsiz aceleye kalkmıyalım; insan bir köprüdür, bir gaye değildir, o yeni şafaklara doğru açılan bir yoldur.

Nefsimize galebeye çalışalım, muhakememizi zaptu rapt altına alalım, hırsımızın tahrikâtını yenmeğe, kısıncılığın, hot-

kâmlığın ve batıl itikatların fena teşviklerini reddetmeğe uğraşım adı ve basit ukalâhıklardan çekinelim.

Bilhassa kendi ikbalperestliklerine dokunan hatalardan kütleyi kurtardıklarını iddia eden fikir hokkabazlarının basma kalıp formüllerine sakın kapılmıyalım, «Niçe» bu husustaki yazılarında diyor ki : « zincir ve bukağının düşmanı olan, kimseyi put sayıpta ona tapmayan ve serbestisine hudut bilmeyen «hür fikre» fikir hokkabazları can düşmanıdırlar.»

Hürriyet havasını sevelim KK. im, ancak bu suretledir ki bir gün buraya aramağa geldiğimiz nur ve ziyayı görmeyi ümit edebiliriz. Ancak bununladır ki bir gün ruhumuzda bu ziyadan bir ilk lem'anın parladığını göreceğiz.

O ziya ki her tarafımızı ihata etmiştir, fakat siz henüz onu alamıyorsunuz.. Çünkü benliğinizin karanlıklarından henüz kurtulamadınız.

Fakat korkmıyalım KK. im, karanlıklar müebbet değildir :

Âma — Mütemadiyeden ziyadan bahsetmektedir ki nihayet körlüğünü unutabilir.

Bir kör — Ziyaya inandırmaktadır ki bir gün nihayet ziyayı gördüğünü hayal edebilir.

Nihayet kör — Durmağan ziyayı aramaktadır ki bir gün ziyayı bulur.

Ancak ve ancak o zamandır ki Mab. hakikaten ziyadar olur ve cihanşumul Mas. luk camiası bir Üs. daha kazanmış sayılır.

KK. im bütün bu ümit ve temenniler sizde hakikî bir makes bulsun ve ritü. limizde olduğu gibi hep birden temenni edelim ki şarktan gelen ve Mah. imizin her tarafına yayılan zıyanın tam zeval vaktinde en kuvvetli şaşaasına tahammül bize nasip olsun.

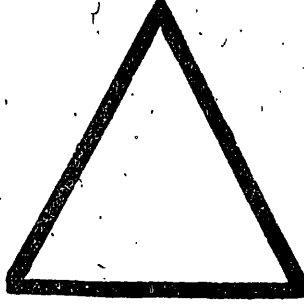
Vedi Muzaffer (Mer. :)

AHMET CEVAT ECZANESİ

Beyoğlu - İstiklâl Caddesi: No. 241

Tokatlıyan Otelı Karşısında

Telefon : 40786

PHARMACIE AHMET CEVAT

Rue İstiklâl No. 241

Vis-à-vis Tokatlıyan — Beyoğlu

Ahmet Cevat B., on yedi senelik meslek hayatına yeni bir mecra vermek üzere, Velicanidis'in Tokatlıyan karşısındaki eczanesini devren almış ve çalışmaya başlamıştır. Eczanesini bütün KK.'in emir ve arzularına ve sıhî ihtiyaçlarına amâde bulundurmaktadır. BB.'ine ayrıca ilâçlardan % 20 ve yerli, ecnebi müstahzarattan da % 10 tenzilât yapmaktadır.

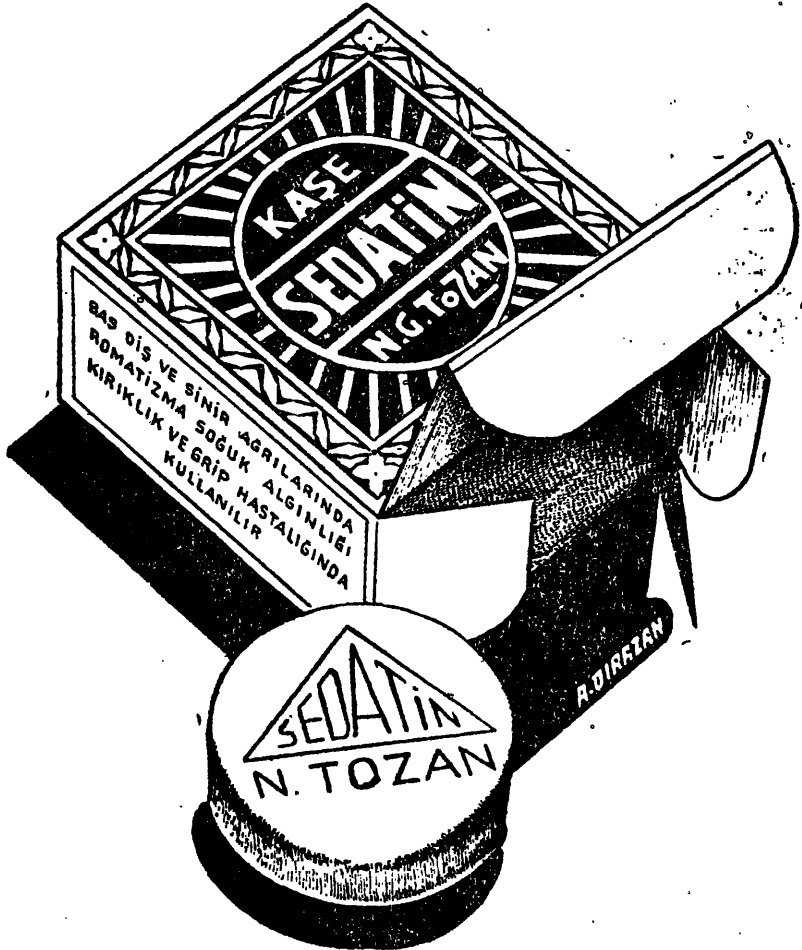
NEVRAL JİLERDE, GRİPTE,

SOUK ALGINLIĞINDA, KIRIKLIKTA, BÜTÜN SINIR AĞRILARINDA

ZARARSIZ VE MÜESSİR

KAŞE

SEDATİN

Bütün Ecza Depolarında ve Eczanelerde Bulunur.

Umumî Deposu : Beyoğlu Sakızağacı No. 5

İstanbul